

Els veritables fils de la història

El grup Fecsa Endesa conserva un important fons històric relacionat amb l'electricitat que inclou més de 7.000 peces, algunes úniques.

El fons, un dels més importants d'Europa, és objecte de constants exposicions per acostar la història dels aparells elèctrics a tothom.

L'any 1986 una important nevada va malmetre part de l'edifici on hi havia emmagatzemat el fons històric de l'empresa Hidroelèctrica de l'Empordà, a Figueres. Com que calia reconstruir-lo, aquesta empresa –llavors filial d'Enher–, va optar per convertir l'espai en un museu de l'electricitat impulsat pel director gerent d'aleshores, Enric Prats. Dos anys més tard, i coincidint amb el 75è aniversari de l'empresa, s'inaugurà oficialment el museu. “En un principi exhibia unes 280 peces, però en l'actualitat n'hi ha 500 d'exposades i més d'un centenar de guardades i en procés de restauració”, assenyala Joan Gilabertó, coordinador del museu.

Entre les peces exposades destaquen la primera làmpada de l'enllumenat públic elèctric que es va col·locar a la Rambla de Figueres, un grup hidràulic complet provinent de la Central de Vilallonga de Ter de la primera dècada del segle XX i una col·lecció de telèfons de paret amb caixa de roure i caoba de la marca Ericsson. Però Gilabertó sosté que allò que crida més l'atenció al visitant “és la col·lecció de descarregadors de sobretensió –parallamps– perquè és gairebé única al món”.

La visita al Museu de l'Electricitat de Figueres, a l'Alt Empordà, cal concertarla. I mitjançant un recorregut, guiat pel mateix Gilabertó, esdevé un espai ideal per fer-se una idea de l'avanç de la indústria elèctrica, des del 1895 fins a mitjan segle XX.

El museu de Figueres, però, és només una part del bast patrimoni del grup Fecsa Endesa. L'any 1998 va nàixer el Fons Històric del grup. En aquells moments Fecsa tenia el seu museu i Enher i Hidroelèctrica de Catalunya (HEC) els seus fons. La creació del Fons Històric va ser una manera d'agrupar tot el material sota una mateixa coordinació. D'aquesta manera s'evitava el perill de perdre peces, alhora que se'n podia treure el mà-

xim profit. El Fons Històric recull l'arqueologia industrial i l'arxiu documental i gràfic de les tres empreses i les seves filials, però també el d'Endesa a l'estat espanyol. Tenint en compte les seves respectives raons socials, les elèctriques compten amb més de cent anys d'història.

A banda del museu de Figueres, a Seira (Osca) aquest juliol s'ha inaugurat un espai de característiques similars. En principi està previst que també es pugui visitar la central elèctrica de Seira. En aquests moments, però, només es pot accedir a la central de Capdella, al Pallars Jussà. “Ambdues, amb una correcta i senzilla senyalització didàctica i explicativa, podrien esdevenir veritables catedrals de la ciència i la tècnica i es podrien fer servir en el futur per al creixent turisme industrial”, avança Vanessa López, coordinadora del Fons Històric.

En conjunt el Fons conserva més de 7.000 peces –grups hidràulics, transformadors, disjuntors, instruments de mesura, materials diversos i utilatge elèctric–, 75.000 negatius enregistrats a l'arxiu fotogràfic –40.000 negatius catalogats i 10.000 negatius en procés d'inventariat, així com 25.000 negatius de Fecsa dipositats a l'Arxiu Nacional de Catalunya. Vanessa López assenyala que “bona part de la restauració de les peces es fa, dependent de les dimensions i del pes, al complex tèrmic de Sant Adrià del Besòs i Badalona”.

El Fons permet endinsar-se en el passat i conèixer els principis de la construcció de les centrals elèctriques i la distribució de l'electricitat. Segons opina López, “aquest fet genera admiració entre els més joves i un punt de nostàlgia entre els més grans, per les dificultats amb què es trobaven els homes de finals del segle XIX i principis del XX, a l'hora de desenvolupar aquestes tasques”.

Fins ara s'han fet nombroses exposicions. Cal destacar la d'Arties, en col·laboració amb el Museu Etnològic de la Vall d'Aran. I també la de Flix, a la Ribera d'Ebre, sota el títol “La bellesa de la tècnica”, en col·laboració amb el Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya. Però n'hi ha també de previstes per finals d'any i pel vinent.

Joan Esculies

